

УДК 657:339.331.2

АДМІНІСТРАТИВНІ ПОСЛУГИ В СВІТЛІ РЕФОРМУВАННЯ БЮДЖЕТНОГО ОБЛІКУ

*Дорогань-Писаренко Л. О., к.е.н., доцент,
завідувач кафедри економічної теорії та економічних досліджень,
Романченко Ю. О., к.е.н., доцент, доцент кафедри організації обліку,
Полтавська державна аграрна академія*

В статті висвітлено сутність адміністративних послуг установ бюджетної сфери. Проаналізовано порядок надання адміністративних послуг та їх оплати. Визначено методiku облікового відображення адміністративних послуг в бюджетних установах у світлі чинного законодавства.

The article highlights the essence of administrative services in the public sector. The analysis procedure for the provision of administrative services and their cost. Defined method of mapping an administrative services budget institutions in the light of current legislation.

Постановка проблеми. Органи державної влади та місцевого самоврядування повинні забезпечити створення зручних і доступних умов для отримання приватними особами адміністративних послуг. За якістю адміністративних послуг громадяни оцінюють турботу держави про них та рівень поваги до прав і гідності громадян України.

З 7 жовтня 2012 р., при міських радах (їх виконавчих органах) у всіх містах обласного значення та районних центрах областей до 1 січня 2014 р. створювались Центри надання адміністративних послуг. Так, відповідно до рішення тридцять перше сесії Полтавської міської ради шостого скликання від 17.05.2013 р. «Про затвердження Положення про центр надання адміністративних послуг Полтавської міської ради, його Регламенту та визначення переліку адміністративних послуг, що будуть надаватись через центр надання адміністративних послуг Полтавської міської ради», що було

опубліковане в газеті «Полтавський вісник» № 38 (1262) від 20.09.2013 р. створено Центр надання адміністративних послуг м. Полтави (у корпусі Полтавської міської ради по вул. Жовтневій, 36, де знаходиться Єдиний дозвільний центр Полтавської міської ради). Наявність значної кількості нормативно-правових актів не свідчить про досконалий стан вітчизняного законодавства про адміністративні послуги.

В оновленому Плані рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ від 26.06.2013 р. № 611 [5] з'явився нововведений 9 клас «Адміністративні послуги», призначених для обліку адміністративних послуг, що викликає багато питань у практиків бюджетних бухгалтерій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження системи адміністративних послуг в Україні започаткували представники науки адміністративного права, а саме: В. Б. Авер'янов, В. М. Гаращук, В. В. Гордєєв, А. Кірмач, І. Б. Коліушко, В. П. Тимощук, Г. М. Чміленко та інші. Облікові аспекти адміністративних послуг в Україні майже не досліджені у зв'язку з нещодавнім їх введенням в облікову практику бюджетних установ. Питання адміністративних послуг державного сектору та їх облікового відображення значною мірою потребують ґрунтовних наукових досліджень та відповідного нормативно-правового оформлення.

Постановка завдання. Основними завданнями публікації є розкриття сутності адміністративних послуг в бюджетній сфері, дослідження чинного законодавства щодо порядку надання адміністративних послуг та оплати, обґрунтування розрахунку адміністративного збору, визначення методики облікового відображення адміністративних послуг в обліку бюджетних установ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Методологічною основою доктрини адміністративних послуг є концепція служіння держави (влади) людині (суспільству), тому категорія «адміністративних послуг» в своїй основі має те ж навантаження, що й у приватному праві (секторі), – це діяльність щодо задоволення певних потреб особи, яка здійснюється за зверненням цієї особи.

Відповідно до Закону України «Про адміністративні послуги»

від 06.09.2012 р. № 5203-VI (із змінами) [3] адміністративна послуга – це результат здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов'язків такої особи згідно із чинним законодавством

Питання надання адміністративних послуг регулюється досить широким колом нормативно-правових актів, а саме: Законами України «Про соціальні послуги» від 19.07.2003 р. № 160, «Про громадянство» від 18.01.2001 р. № 2235, «Про об'єднання громадян» від 16.06.1992 р., «Про імміграцію» від 7.06.2001 р. № 2491, «Про патентування деяких видів підприємницької діяльності» від 23.03.1996 р. № 98, «Про стандартизацію» від 17.05.2001 р., «Про ліцензування деяких видів господарської діяльності» від 1.06.2000 р. № 1775; Постановами Кабінету Міністрів України «Про порядок справляння і розміри збору за реєстрацію об'єднань громадян» від 26.02.1993 р., «Про порядок виконання земельно-кадастрових робіт та надання послуг на платній основі державними органами земельних ресурсів» від 1.11.2000 р. № 1619 та ін.

Належність послуг до адміністративних визначається за такими критеріями:

- повноваження адміністративного органу щодо надання певного виду послуг визначається законом;
- послуги надаються адміністративними органами шляхом реалізації владних повноважень;
- послуги надаються за зверненням фізичних та юридичних осіб;
- результатом розгляду звернення є адміністративний акт, що має індивідуальний характер (видачу, переоформлення та анулювання ліцензій; видачу дублікатів та копій ліцензій; видачу посвідчень, сертифікатів, кваліфікаційних сертифікатів, свідоцтв, патентів, дозволів, технічних експертиз, витягів з технічної документації, паспортів; надання довідок, висновків тощо);
- надання послуг пов'язане із забезпеченням створення умов для реалізації фізичними та юридичними особами прав, свобод і законних інтересів [2].

Адміністративні послуги надаються виключно адміністративними органами через реалізацію ними владних повноважень. Таким чином, суб'єктами надання адміністративних послуг є бюджетні установи, а саме: органи виконавчої влади, інші державні органи, органи місцевого самоврядування, уповноважені відповідно до Закону України «Про адміністративні послуги» надавати адміністративні послуги.

Отримати конкретну адміністративну послугу можна, як правило, тільки в одному адміністративному органі (наприклад, зареєструвати шлюб або народження дитини (табл. 1)). В цьому сенсі адміністративний орган є монополістом щодо надання такої адміністративної послуги.

Таблиця 1

**Реєстрація актів цивільного стану як адміністративні послуги
сільських / селищних рад та їх виконавчих органів**

Пропоновані послуги та їх формулювання	Коментарі й обґрунтування	Правова підстава послуг	Чинна плата за послуги
1. Реєстрація шлюбу			
Державна реєстрація шлюбу	Назва послуги у формулюванні Закону України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану» (ст. 14).	Закон України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану» від 01.07.2010 № 2398-VI (ч.2, ст. 6); Правила реєстрації актів цивільного стану в Україні, затверджені Наказом Міністерства юстиції України від 18.10.2000 р. № 52/5	0,85 грн, подекуди дорожче (очевидно з урочистими елементами) 50-100 грн. Декрет Кабінету Міністрів України «Про державне мито» від 21.01.1993 р. № 7-93 ч. 4 ст. 2, підп. а) п. 5 ст. 3
2. Реєстрація народження			
Державна реєстрація народження фізичної особи та її походження	Назва послуги у формулюванні Закону України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану» (ст. 13).	Закон України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану» від 01.07.2010 р. № 2398-VI ч.2 ст. 6; Правила реєстрації актів цивільного стану в Україні, затверджені Наказом Міністерства юстиції України від 18.10.2000 р. № 52/5	Подекуди оплатна, подекуди безоплатна. Декрет Кабінету Міністрів України «Про державне мито» від 21.01.1993 р. № 7-93 ч. 4 ст. 2, п. 13 ч. 1 ст. 4.

Застереження щодо реалізації владних повноважень дозволяє

відокремити різні супутні послуги господарського характеру (наприклад, ксерокопіювання чи ламінування документів), що їх сьогодні в Україні мають право надавати ті ж самі суб'єкти, в тому числі багато органів виконавчої влади. Результатом адміністративної послуги в формально-процедурному значенні є адміністративний акт – рішення або дія адміністративного органу, яким задовольняється звернення особи. Такий адміністративний акт має конкретного адресата – споживача адміністративної послуги, тобто особу, яка звернулася за даною послугою.

Надання адміністративних послуг у сфері соціального забезпечення громадян здійснюється на безоплатній основі. При наданні адміністративних послуг у випадках, передбачених Законом України «Про адміністративні послуги», справляється плата (адміністративний збір).

Розмір плати за надання адміністративної послуги (адміністративного збору) і порядок її справляння визначаються законодавством з урахуванням її соціального та економічного значення.

Розміри плати за надання адміністративних послуг мають установлюватися з урахуванням економічно обґрунтованих витрат і Методики визначення собівартості платних адміністративних послуг № 66 від 27.01.2010 р. (у редакції від 08.05.2013 р.) [4].

Урядовцям необхідно переглянути розміри плати за надання «платних послуг» та привести їх у відповідність з мінімальними витратами, необхідними для їх надання. З одного боку, це означає, що по окремих адміністративних послугах розмір плати має бути зменшено, адже їх вартість є завищеною. З іншого боку, це мало б призвести до підвищення розмірів плати. Це пов'язано з тим, що на сьогоднішній день багато адміністративних послуг надається по ціні, яка є значно нижчою, аніж їх собівартість. Наприклад, за реєстрацію шлюбу стягується державне мито у розмір 0,85 грн (див. табл. 1). Крім того, слід брати до уваги, що адміністративний збір повинен мати не стільки фіскальну, скільки регулюючу функцію.

Адміністративний збір зараховується до державного або відповідного

місцевого бюджету [3].

Уряд України вимагає, аби бюджетні установи відображали операції з надання адміністративних послуг у бухгалтерському обліку та розкривали відповідну інформацію в розрізі видів адміністративних послуг у порядку, визначеному Міністерством фінансів. Про це йдеться в нещодавно прийнятій постанові Кабінету міністрів України «Деякі питання ведення обліку доходів, які надходять як плата за надання адміністративних послуг» від 07.08.2013 р. № 600.

Для узагальнення інформації про розрахунки та зобов'язання за адміністративними послугами, що надаються бюджетними установами відповідно до законодавства, плата за які зараховується до бюджету, передбачено окремий клас рахунків 9 «Адміністративні послуги».

Так, відповідно до Порядку застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ (додаток 1 Плану рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ) для обліку адміністративних послуг передбачено:

- рахунок 91 «Розрахунки замовників за адміністративними послугами», на якому узагальнюється інформація про розрахунки замовників за адміністративними послугами, що надаються установою відповідно до законодавства, плата за які зараховується до бюджету. Рахунок має субрахунок 911 «Розрахунки замовників з оплати адміністративних послуг». Аналітичний облік ведеться за видами адміністративних послуг;

- рахунок 92 «Зобов'язання замовників за адміністративними послугами», де обліковуються зобов'язання замовників адміністративних послуг перед бюджетом за замовленими в установи адміністративними послугами. Рахунок має субрахунок 921 «Зобов'язання замовників перед бюджетом за адміністративними послугами» [5].

Нарахування замовникам зобов'язань за надання адміністративних послуг (на підставі відповідних первинних документів, розпоряджень та дозволів керівника бюджетної установи) буде відображатися за дебетом рахунку 911 та

кредитом 921. Погашення замовниками зобов'язань перед бюджетом за отримані адміністративні послуги відображатимуться за дебетом рахунку 921 та кредитом 911.

Висновки. Результати реформування облікової практики бюджетних установ шляхом впровадження рахунків, призначених для обліку надання адміністративних послуг, вимагають подальших наукових досліджень та практичної апробації органами виконавчої влади та місцевого самоврядування.

Список використаних джерел:

1. Авер'янов В. Б. Не «керувати» людиною – служити їй: нові пріоритети у правовому регулюванні відносин між владою і людиною / В. Б. Авер'янов // Віче. – 2005. - № 4 – С. 10 – 15.

2. Гордєєв В. В. Адміністративні послуги: поняття, сутність та ознаки / В. В. Гордєєв, В. Б. Градовий // Науковий вісник Чернівецького університету. Правознавство. - 2010. - Випуск 533. – С. 66 – 70.

3. Закон України «Про адміністративні послуги» від 06.09.2012 р. № 5203-VI / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К : Відомості Верховної Ради України, 2013. – № 32.

4. Методика визначення собівартості платних адміністративних послуг, затверджена постановою КМУ № 66 від 27.01.2010 р. (у редакції від 08.05.2013 р.).

5. План рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ: за станом на 26.06.2013 р. № 611 / Міністерство фінансів України. – Офіц. вид. – К. : Офіційний вісник України, 2013. – № 57.

6. Постанова «Деякі питання ведення обліку доходів, які надходять як плата за надання адміністративних послуг» від 07.08.2013 р. № 600 / Кабінет міністрів України. – Офіц. вид. – К. : Урядовий кур'єр, 2013. – № 160.

7. Юрченко О. Б. Адміністративні послуги та їх відображення в обліку бюджетних установ / О. Б. Юрченко [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://zavantag.com/docs/529/index-1641323.html>

Рецензент – д.е.н., професор Плаксієнко В. Я.